

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Herenweg 126c, 2101 MS Heemstede, tel. 023 - 28 45 19
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

15

1975 - 1990

Beste vrienden.

Ongelooflijk, hoe snel alles gaat! Nog maar in oktober 1975 richtte onze vriend Thom Delleman de Vriendenkring op en nu, met het afsluiten van het project 1988 - 1990, te weten de restauratie van de 24 naamborden in de kerk, heeft u kans gezien met elkaar in de afgelopen jaren al ruim f 750.000,- uit te geven aan grote en kleine restauratie-objecten in en aan de Grote Kerk van Haarlem. Het waren er te veel om op te noemen, ook al omdat er in de jaren 1981 - 1985, tijdens de restauratie, wat kleine, onverwachte restauratie-objecten te voorschijn kwamen, die dan binnen enkele dagen gerealiseerd moesten worden i.v.m. de voortgang van de eigenlijke restauratie.

Een hoogtepunt in deze periode van 15 jaar was natuurlijk het bezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix en Prins Claus. Doch daarnaast waren er ook heel veel hoge buitenlandse bezoekers, zoals de Hertog en de Hertogin van Kent, vele ministers, het Internationale Hof van Justitie en zeer veel ambassadeurs. De naam-bekendheid van de Grote Kerk is enorm groot; zeker speelt daarbij ook het Müller-orgel een zeer belangrijke rol.

Met veel waardering ook spreken onze relaties over het aantal deelnemers aan, en het gebodene tijdens onze jaarlijkse uitstapjes. En dat mag ook best! Ook op dit punt gaat de naam-bekendheid van onze kring en van de stad Haarlem de organisatoren vooruit. Zeker 8.000 Vrienden zijn in de loop der jaren met onze uitstapjes meegeweest om kennis te nemen van de cultuurschatten, waaraan ons mooie land zo rijk is.

De eerste dagtrip was destijds naar Dordrecht en daarom leek het ons aardig de fraaie stad Dordrecht nu ook weer in dit feestjaar te bezoeken. Met ruim 200 Vrien-

den waren wij 16 mei j.l. daar dan ook te gast. Dat aantal geeft ons goede moed met deze uitstapjes door te gaan.

In de afgelopen 15 jaren waren er ook belangrijke manifestaties, zowel in de kerk als er buiten. Haarlem Open Stad is ontstaan in samenwerking met City Haarlem. Er waren concerten met het Noordhollands Philharmonisch Orkest, met koren uit binnen- en buitenland (o.a. Angers en Osnabrück); honderden van u namen deel aan rondleidingen door het stadhuis van Haarlem, het Frans Hals- en Teylers Museum. Wij organiseerden tentoonstellingen in de Refter van het Stadhuis en werkten mee aan tentoonstellingen over onze kerk in binnen- en buitenland.

Belangrijke besluiten werden genomen zoals, naast de besprekingen over de restauratie-objecten, het besluit om na de restauratie in 1985 met onze kring door te gaan.

Zeer belangrijk was ook het, eind vorig jaar genomen, besluit van onze kring een vereniging te maken.

Dit was het verleden. Maar ook in de komende jaren willen medewerkers en bestuur graag weer hun schouders onder de talrijke verwachte manifestaties en restauraties zetten. Wij hopen dan ook dat u op de jaarvergadering goedkeuring wilt geven aan het voorstel voor 1990-1992. Tal van wensen voor restauraties leven bij ons om die, in samenwerking met de kerkvoogdij, uit te voeren. Daarom ook zal de verkoopstand in het komende jaar weer op tal van plaatsen in Haarlem te vinden zijn.

Een kleine werkgroep heeft voor dit feestjaar een goed programma voorbereid. Op 23 juni vindt de feestelijke overdracht van het project 1988 - 1989 plaats. In augustus zal, in samenwerking met de Vrienden van het

N.P.O. en het beroemde N.P.O., een concert gegeven worden in de Grote Kerk. De feestelijke afsluiting zal plaatsvinden tijdens onze Bavo-dag in oktober, met twee grote koren.

Graag wil ik hier ook vermelden dat de heren Biesboer (Frans Hals Museum) en Temminck (Gemeente Archief) bereid bleken komend najaar voor onze kring een lezing te houden.

Het programma voor 23 juni a.s. vindt u in dit feestnummer. Voor de andere manifestaties ontvangt u een aparte uitnodiging, of zult u aantreffen in onze Bavo-Kroniek.

Als deze feestdagen achter de rug zijn, gaat het bestuur met een deskundige praten over publiciteit en over benadering van bedrijven in Haarlem en omgeving, teneinde te trachten geld binnen te krijgen voor de komende restauraties van de Grote Kerk. Veel is er gedaan, veel moet er nog gebeuren. Dit alles was niet mogelijk geweest zonder uw hulp en financiële bijdrage. Daarvoor onze hartelijke dank.

Alle medewerkers - te weten: de rondleiders, de bemanning van de verkoopstand en van de koffietafel, het kerkelijk bureau en het bestuur hopen van harte dat u ons zo blijft steunen.

En... kom 23 juni a.s. om 11.00 en 15.00 uur naar onze prachtige Grote of St. Bavo Kerk!

Jan A.H. Post,
voorzitter.

LEDENVERGADERING

Namens het bestuur nodig ik u gaarne uit voor onze ledenvergadering op 13 juni a.s. in de Pelgrimskerk aan de Stephensonstraat/Pijlsaan te Haarlem, aanvang 19.30 uur.

In de pauze zal u een kopje koffie worden aangeboden. Hopend op een grote opkomst,

Namens het bestuur,
Linda Kusters.

Agenda

1. Opening.
2. Notulen vorige vergadering - zie elders in deze kroniek.
3. Mededelingen.
4. Jaarverslag bestuur.
5. Financieel verslag penningmeester.
6. Verslag kascommissie.
7. Benoeming nieuw lid kascommissie.
8. Bespreking nieuw project Vriendenkring - zie elders in deze kroniek.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

PROJECTEN 1990 - 1992

Beste vrienden,

Nu het door u in 1988 goedgekeurde project 1988 - 1990 gereed is, hebben wij ons uitvoerig beraden over een nieuw project.

Reeds enige tijd is mevrouw Temminck met een onderzoek bezig over de naamborden. Vele vragen zijn er namelijk, zoals:

- * Hoe komen de borden juist in onze kerk?
- * Wie waren die mensen?
- * Waarom sommige namen in goud geschreven? enz. enz.

Naamborden komen haast niet voor in kerken en zeker niet in zo grote getale als in de Grote Kerk te Haarlem. Het zijn er ruim 30, waarvan u er 24 hebt laten restaureren. Een onderzoek en een beschrijving daarvan hebben tot op heden niet plaatsgevonden.

Op de laatst gehouden bestuursvergadering is daarom besloten aan u voor te stellen, onderzoek en beschrijving van de naamborden door mevrouw Temminck te laten uitvoeren. Zij zal één en ander steeds in overleg doen met de kerkvoogdij van de kerk. De kosten voor dit twee jaar durende project bedragen f 15.000,-.

De heer Bouwer, oud-medewerker van het Frans Halsmuseum, heeft de laatste jaren veel materiaal bijeen gebracht over de geschiedenis van de verlichting in de Grote Kerk, vanaf het gereedkomen van de kerk tot aan de laatste kronen-restauratie.

Eén en ander is reden genoeg geweest voor een aantal Haarlemse organisaties om in het komende najaar hierover een boekwerkje te laten verschijnen.

Het bestuur wil u voorstellen een bedrag van f 1.000,- aan dit project bij te dragen.

Dus:

project 1990: f 1.000,- verlichtingsboek.
project 1990 - 1992: f 15.000,- onderzoek en beschrijving naamborden.

Hopend op de jaarvergadering uw toestemming hiervoor te mogen verkrijgen,

Namens het bestuur,
J.A.H. Post.

Onderzoek naar de naamborden in de Grote Kerk te Haarlem en aanvulling met verdere gegevens.

Binnenkort zullen de laatste gerestaureerde naamborden door de firma De Jongh uit Waardenburg terug worden geplaatst in de Sint Bavo.

In een vorige Kroniek kon u lezen hoe de restauratie in zijn werk ging. Door slijtage en verbleking waren een

aantal namen van predikanten van de borden verdwenen. Omdat de begeleidingscommissie had gekozen voor een reconstruerende restauratie, werd er een ondersteunend onderzoek gedaan naar de juiste namen en data van de verdwenen predikanten. Uitgangspunt voor dit onderzoek was een bestaande lijst met de namen van de 114 predikanten tot 1827.

Deze naamlijst van predikanten werd aangevuld met de naamlijst van predikanten uit Allan, Geschiedenis van Haarlem III (1883). Deze lijst is letterlijk overgenomen van de naamborden, voorzover die in 1883 compleet waren. Deze naamlijsten werden aangevuld met gegevens betreffende geboorteplaats en -datum, eerdere en latere standplaatsen, emeritaats- en sterf-

datum. Hiertoe werd onderzoek gedaan in de notulen van de Kerkeraad tot 1849, waarin de vorige standplaats in het algemeen te vinden is. Vanaf 1849 zijn de gegevens eenvoudiger te vinden in het bevolkingsregister.

Een aantal predikanten is bovendien beschreven in biografische woordenboeken van protestantse godgeleerden. Benoemingen van predikanten liepen tot ongeveer 1795 over het college van Burgemeesters van Haarlem, zodat hierin aanvullende gegevens te vinden zijn.

De gegevens over de predikanten die na 1883 zijn benoemd, vertrokken, gepensioneerd of overleden, werden voorzover het benoeming, vertrek of emeritaat

Der namen vande **LYSTE** Bedienaren des **W**oof- **W**oords tot **H**aerlem sedert de **C**hristelike **R**eformatie.

BEGIN	EYND	BEGIN	EYND	BEGIN	EYND
Simon Simon Z.M. 1572 3 ^{de} EYND		1572 3 ^{de} EYND		1572 3 ^{de} EYND	
Abrahamus Gallus.	1602 1 ^{de}	Iacobus Triglandius.	1602 1 ^{de}	Iohannes Kreyghton.	1602 1 ^{de}
1578 - Iohannes Danuus.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Wilhelm ⁹ ter Smitte.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Abraham Afardin.	1602 1 ^{de}
Henricus Geelsteranus.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Barthold ⁹ van Wezel.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Ioan van den Honert.	1602 1 ^{de}
Gerardus Blokhoven.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Simon Hellius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Ioan Alberti.	1602 1 ^{de}
1602 f Lucas Hesp.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Abraham Oosterlant.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Tiberius Arnoldi M. Fil.	1602 1 ^{de}
Gillis Stroo.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iohannes Iunius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iacobus Heurdt Ph.D.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iohannes Amplingius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Philippus Geelkerke.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Nic olaas Van Wyk.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iohannes Bogardus.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Lambertus Groen.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Dionysius van Helmont.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Willem de Haze.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Samuel Gruterus.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Wilhelmus van Alperen.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iohannes Matthysius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Dionysius Denysen.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Theodorus Haganatus.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Adrianus à Tethrode.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Guiljelmus Hattum.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iacob Ne Kreyghton.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Henric Geelsteran ⁹ Fili.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Gerbrandus van Leeuwen.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Simon Schager.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Egbertus Verhoeven.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iohannes Halsius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Cornelius de Bruyn.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Ilacus Iunius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iohannes Huyfinga.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Lukas Luyken.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Daniel Souterius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iohannes Rulcius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Albertus Heshusius.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Dionysius Spranchuiff.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iohannes van Duren.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Albertus Hansen.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iacobus Campius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iacobus Geelkerke.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Joost van Eybergen.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iohannes Acromius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iacobus de Kempnaer.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Bernardus v. Coeverde.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Samuel Amplingius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Nicolaus Schuyring.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Petrus Nieuwland.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iosephus Rolarius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Willem Dorville.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Robertus Castendyk.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Henricus Swalmius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Iosias Hollebeek.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Dirk Veegens.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Iohannes Crucius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Everard Lötting.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Johannes Trelont.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Nicolaus de la Planque.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Michael Arnoldi.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Henricus Spykers.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Bouritius Sybema.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Otto de Haart.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Petrus Broes.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Petrus Busgerius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Theodorus Elout.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Gysbertus de Brouwer.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Theodor Wykenburg.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Gerardus Vonk.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Wilh ⁹ Mobachius Quaat.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Adrianus Tegularius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Henricus Nieuwenhuys.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} A. T. V. Hulsteyn.	1602 1 ^{de}
1602 2 ^{de} Salomon Echitenius.	1602 1 ^{de}	1602 1 ^{de} Maurilius Stanfius.	1602 1 ^{de}		
1602 2 ^{de} Iohannes Rulæus.	1602 1 ^{de}				
1602 2 ^{de} Iacobus Clerquius.	1602 1 ^{de}				
1602 2 ^{de} Simon Ravensbergius.	1602 1 ^{de}				

Nicolaus Boddingius Scripsit Anno 1652.
 יחזקאל בודינגיוס כתב בשנת 1652.

betrof, gevonden in de notulen van de kerkeraad. Vanaf 1929 zijn hun komst en vertrek vaak te vinden in de Jaarboekjes van de Vereniging Haarlem; de predikanten waren bovendien in het Jaarboek vaak een necrologie waard.

Eerdere standplaatsen en andere gegevens werden gevonden via het bevolkingsregister van Haarlem en andere gemeenten. Dit gold ook voor de gemeenten waarheen zij vertrokken zijn.

Elders overleden predikanten waren eveneens nasporebaar middels het bevolkingsregister, dat immers aangeeft waarheen zij vertrokken zijn.

De namen van predikanten na 1883 die op de naam-borden onleesbaar waren geworden, zijn getraceerd met raadpleging van het predikbeurtenblaadje of de adresboeken.

De namen van ouderlingen en diakenen zijn teruggevonden in de notulen van de kerkeraad en van de diaconie. Bovendien werden hun benoemingen tot 1795 ook door het stadsbestuur goedgekeurd. Vanaf het invoeren van het bevolkingsregister (1849) is het ook mogelijk hun particuliere gegevens te vinden.

Vele letters zijn op grond van de gevonden gegevens opnieuw "gepenseeld".

Dervolg van de namen der Bedienaren des Goddelijken Woords te Haarlem sedert de Christelyke Reformatie.

17577	Daniel Albert Reguleth.	VERTR.	15.1.57	18552	Bernard Jacob Adriani.	VERTR.	18.11.50.
17577	Carel Boers. SS. Th. Doct.	VERTR.	15.1.57	18557	Barend ter Haar Romenij.	EMERIT.	18.1.50.
17579	Abraham Rutgers.	ORIT.	15.1.59	18558	Cornelius Joannes Brutel de la Riviere.	EMERIT.	18.1.59.
17581	Georgius Colonius.	ORIT.	15.1.52	18562	Gerard Adriaan Hoog.	ORIT.	18.1.55.
17585	Hendrik Husly Viervant.	VERTR.	15.1.58.	18568	Andries Willem Brounsveld. Th. Doct.	VERTR.	18.1.50.
17581	Gerhardus Masman.	VERTR.	15.1.59.	18569	August Christen Joseph van Maaslijk. Th. Doct.	VERTR.	18.1.50.
17587	Jan van der Roest.	ORIT.	15.1.11.	18572	Philippus Samuel van Ronkel. Th. Doct.	VERTR.	18.1.73.
17588	Jan van der Zandt.	ORIT.	15.1.30.	18573	Hendrik Smeding. Th. Doct.	ORIT.	18.1.91.
17589	Gabriel van Oordt.	ORIT.	15.1.51.	18580	Everwijn Barger. Th. Doct.	VERTR.	18.1.88.
17592	Johannes Schagen van Campen.	ORIT.	15.1.52.	18580	Jacobus Martinus Snelhlage.	VERTR.	18.1.90.
17595	Willem Lootsman.	ORIT.	15.1.53.	18580	Bastiaan van Schelven.	VERTR.	18.1.83.
17597	Antonius Johannes Perizonius.	ORIT.	15.1.53.	18584	David George Escher.	EMERIT.	18.1.88.
17597	Jacobus van Marienhoff.	ORIT.	15.1.53.	18585	Petrus Johannes Moeton.	EMERIT.	18.1.91.
18505	Hermannus Manger.	ORIT.	18.1.11.	18588	Johannes Wilhelmus Knottenbell.	EMERIT.	18.1.91.
18504	Johannes Christianus Vorstman.	VERTR.	18.1.11.	18589	Bernardus Johannes Swaan.	EMERIT.	18.1.10.
18506	Rijnhard Jan van der Meulen.	VERTR.	18.1.11.	18589	Pieter Eento Barbas.	ORIT.	18.1.09.
18510	Pieter Huijbert Nahuijs.	ORIT.	18.1.11.	18591	Maximiliaan Frederik van Lemper. Th. Doct.	EMERIT.	18.1.04.
18511	Gerrit Kuijper.	EMERIT.	18.1.11.	18592	Cornelis Veen.	EMERIT.	18.1.28.
18511	Conrad Hacke.	ORIT.	18.1.11.	18596	Gerit Jan Abraham Jonker.	VERTR.	18.1.01.
18515	Johannes Samuel van Staveren.	ORIT.	18.1.12.	18597	Christiaan Jacobus van Paassen.	EMERIT.	18.1.33.
18517	Simon Dirk de Keijzer.	VERTR.	18.1.15.	18597	Arend Johan Montijn. J. Czn.	EMERIT.	18.1.39.
18518	Jacobus Justus Scholten.	ORIT.	18.1.22.	18597	Jan Weener. Th. Doct.	EMERIT.	18.1.20.
18521	Matthijs Pieter Meelboom.	ORIT.	18.1.10.	18597	Arnold Hendrik van der Vliet. Th. Doct.	EMERIT.	18.1.42.
18527	Thomas Klippink.	ORIT.	18.1.10.	18597	Georgius van der Vliet. Th. Doct.	VERTR.	18.1.11.
18529	Ferdinand Cornelis Hinlopen.	EMERIT.	18.1.10.	18597	Simon van der Vliet. Th. Doct.	VERTR.	18.1.11.
18541	Marius Nicolaas Jakob Moltzer.	EMERIT.	18.1.11.	18597	Berthold van der Vliet. Th. Doct.	VERTR.	18.1.11.
18545	Engbert Henricus Cats.	ORIT.	18.1.15.	18597	Pieter van der Vliet. Th. Doct.	VERTR.	18.1.11.
18546	Gijsbertus Jacobus de Klerk.	EMERIT.	18.1.11.	18597	Lourens Dirk Terlaak Pool.	VERTR.	18.1.11.
18551	Philippus Reinhard Hugenholtz.	VERTR.	18.1.17.	18597	Hendrik Ernst Beker.	VERTR.	18.1.11.

Dit zuiver "technische" onderzoek stimuleerde de nieuwsgierigheid. Zo kan men zich afvragen waarom in een calvinistische kerk, waar eenvoud en lotsbeschikking de rooms-katholieke pracht en praal verdrong, een traditie begon van naamborden voor ambtsdragers als predikanten, ouderlingen, diakenen en de kerkmeesters (later kerkvoogdij). En hoe kwam het dat later deze "zelfverheerlijking" zich uitbreidde met naamborden van regenten en regentessen, maar niet met naamborden voor kosters en organisten?

Opmerkelijk is ook dat de namen van een aantal diakenen vanaf het eerste kwart van de 19de eeuw gehoord worden met bladgoud.

Zo zijn er nog een aantal vragen op komen borrelen op het sociaal-economische en politieke vlak: bijvoorbeeld de achtergronden van de benoemingen van de predikanten; de honorering en het sociale vlak waarin zij functioneerden. Ook namen die ontbreken en overgeschilders zijn kunnen, zeker wanneer zij in een periode van politieke en religieuze onrust voorkomen, een nieuw licht werpen op de houding van de gelovigen en bestuurders in Haarlem.

Haarlem heeft een uniek bezit aan de vrijwel complete serie kerkelijke naamborden. In de Nederlandse geschiedschrijving is hierover nog niets geschreven. Met een achtergrondsgeschiedenis kunnen deze gerestaurerde borden tot leven worden gebracht.

Marika Temminck-van Dijkhuizen

25 april 1990.

OPROEP

Beste vrienden,

Op zaterdag 23 juni a.s. hoopt het bestuur in de Grote Kerk het restauratie-project 1988 - 1990 te mogen laten overdragen aan de kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente Haarlem.

Wij hopen van harte dat u zowel deze overdracht bijwoont, als het concert om 15.00 uur. Het is ook **uw** dag en het zou heel jammer zijn als u 's morgens en 's middags niet aanwezig was!

Het bestuur.

PROGRAMMA

11.00 uur overdracht restauratie-object 1988/1990 (alle naamborden) aan de kerkvoogdij der Hervormde Gemeente Haarlem door Zijne Excellentie, de heer Ceyssens, ambassadeur van België.

Op het orgel speelt de heer P. Wiersma, met begeleiding van de trompettist, de heer H. Alting.

13.30 uur Rondleiding.

15.00 uur Kooruitvoering door "De Lofstem" uit Broek op Langedijk, met werken van H.D. Clarke, Ray Welpton, L. v. Beethoven, J.S. Bach, G. Bizet, G. Verdi, C.H. Gounoud, e.v.a.

De toegang is gratis.

Tijdens deze manifestatie zijn de verkoop- en koffietafel ook aanwezig. Het uitgebreide programma van deze dag zal bij de ingang worden verstrekt.

U komt toch ook?

"De Lofstem"

Het Chr. mannenkoor "De Lofstem" werd opgericht in 1926. Door deelname aan concerten wist het koor in korte tijd een hoog niveau te bereiken en zong het jarenlang op concoursen in de "Superieure" afdeling. In de zestiger jaren werd onder leiding van de toenmalige dirigent Klaas Wagenaar het geestelijk repertoire uitgebreid en vastgelegd op diverse langspeelplaten. Het koor dat momenteel 80 leden telt, staat onder deskundige en inspirerende leiding van Frans Kocx, muziekleraar en koordirigent.

"De Lofstem" is een hecht vriendenkoor, dat gesmeed is uit een jarenlang doorleefde zangtraditie, gekoppeld aan een fris enthousiasme.

Het zeer eigen karakter van het koor is de persoonlijke beleving die met grote overtuiging in de zang wordt uitgedragen. Verscheidene malen was het koor te beluisteren op radio en t.v.; op 30 april 1988 in het t.v.-programma "U zij de Glorie".

In september 1988 maakte het koor een tournee door Wales, waar verschillende concerten werden gegeven. Het repertoire, aangepast aan de hedendaagse tijd, omvat naast geestelijke liederen van eigen bodem, zoals psalm 42, Heer ik kom tot U, en psalm 65, ook anderstalige nummers zoals My lord what a morning, Stay with me, en Che farò Senza Euridice.

Tevens is het programma uitgebreid met muziek van een lichter genre, zoals De Parelvissters, het soldatenkoor uit Faust en O, Isis und Osiris van Mozart.

Het laatste jaar was het koor zich aan het voorbereiden voor een C.D.-opname, welke in mei werd opgenomen en in september van dit jaar wordt uitgebracht.

De te zingen nummers door het mannenkoor: "De Lofstem"

- Psalm 42	- arr. Frans Kocx
- Psalm 65	- arr. Frans Kocx
- We liepen samen door het veld	- Frans Kocx

- My lord what a morning
- Into my heart
- Closer than a friend
- Gods Choir
- Heer ik kom tot U
- Stay with me
- Welsh Hymne Tune
- Die Ehre Gottes aus der Natur
- Wachet auf, ruft uns die Stimme
- Sanctus uit Deutsche Messe
- Introitus uit Deutsche Messe
- Slotgezag uit Deutsche Messe
- O Isis und Osiris
- De Parelvisiers
- Soldatenkoor
- Que faro senza euridice
- Jeruzalem
- Exodus song
- Anthem
- The day you song this song
- H.D. Clarke
- bew. Frans Kocx
- Ray Overholt
- G. Welpton
- W.A. Mozart
- Robert Williams
- L. van Beethoven
- J.S. Bach
- Franz Schubert
- W.A. Mozart
- Georges Bizet
- C.H. Gounoud
- Chr. W. Gluck
- G. Verdi
- Ernest Gold
- B. Anderson
- D. Ravenal

23 juni 1990

Overdracht Vriendenproject 1988 - 1990

Beste vrienden,

In het voorjaar van 1988 heeft de ledenvergadering van de Vriendenkring besloten over te gaan tot restauratie van de 24 naamborden in de Grote Kerk.

De opdracht werd gegeven aan de fa. De Jongh te Waardenburg, een zeer bekende firma die al eerder restauraties voor de Vriendenkring heeft uitgevoerd.

Zowel de voorbereiding als de restauratie zelf is een enorm werk geweest. Er moest gedacht worden aan de juiste verzekering, het transport en materiaal voor verplaatsen van deze zeer zware borden.

Dat dit allemaal goed is verlopen, is het werk geweest van een werkgroep van deskundigen, die ons bestuur heeft willen adviseren. Deze werkgroep is ook tweemaal in Waardenburg geweest om de restauratie van dichtbij te volgen en met de medewerkers van gedachten te wisselen.

Daarnaast is mevrouw Temminck een klein onderzoek gestart naar de geschiedenis en het ontstaan van de naamborden. In de komende jaarvergadering zullen wij een voorstel doen om mevrouw Temminck dit onderzoek te laten voortzetten.

De bekende fotograaf Bert van Voorden heeft alle 24 naamborden vóór vertrek naar Waardenburg op foto vastgelegd.

De komende maanden gebeurt er veel in Haarlem: de Frans Hals tentoonstelling, de tentoonstelling in het Teylers Museum en die van Vlaamse kunstenaars in de binnenstad van Haarlem.

Het verheugt ons bijzonder dat de ambassadeur van België de gerestaureerde borden op 23 juni a.s. aan de kerkvoogdij der Hervormde Gemeente Haarlem wil overhandigen.

De Vriendenkring bestaat nu 15 jaar. Met genoeg mogen wij zeggen dat de leden iets tot stand hebben gebracht, waarop wij met zijn allen trots zijn!

*Jan A.H. Post
voorzitter*

Overhandiging naamborden

Op 23 juni zal ik het grote genoeg smaken, namens de vrienden van de Grote Kerk, de 24 gerestaureerde naamborden officieel aan de Kerkvoogdij der Hervormde Gemeente Haarlem te mogen overhandigen.

Dat mij die taak is toevertrouwd, beschouw ik als een grote eer. Ik zie er de waardering in, vanwege de Vrienden van de Grote Kerk, voor de nauwe banden die deze vooraanstaande culturele instantie in de loop der jaren onder impuls van haar voorzitter de heer Post, met België heeft opgebouwd. Het komt mij voor dat met name de relaties met de stad Gent inmiddels tot ware vriendschapsbanden zijn uitgegroeid en dat ook met de andere Vlaamse kunststeden meer dan alleen maar formele contacten bestaan.

De banden van Haarlem met de voormalige Zuidelijke Nederlanden zijn overigens verre van nieuw. Zoals elke Haarlemmer weet, kwam er aan het einde van de zestiende eeuw een Zuid-Nederlandse emigratie naar deze stad op gang die een steentje bijdroeg tot de glorie van de Gouden Eeuw. Een dergelijk historisch feit verklaart op zichzelf onze belangstelling voor elkaar. Het oprecht vriendschappelijk karakter van deze relaties is echter een extra bonus die mij bijzonder veel plezier doet.

Ik zal de overhandiging van de naamborden dan ook opvatten als een soort huldebetoon aan de vriendschap tussen mijn land en deze mooie historische stad.

*L. Ceyssens
Ambassadeur van België*

BEDANKT VRIENDENKRING

Zaterdag 23 juni 1990 is het zover. Dan worden de gerestaureerde naamborden van de Grote Kerk overgedragen aan de kerkvoogdij.

Over de belangrijkheid van de borden kunnen wij kort zijn. In de Grote of Sint Bavo kerk te Haarlem is de enige complete serie in zijn soort van ons land aanwezig.

Bij de restauratie van het kerkgebouw was geen geld meer beschikbaar voor een grondige opknapbeurt van inventarisstukken, hoe belangrijk deze ook zijn.

Het zal de oplettende bezoeker van de kerk zeker niet ontgaan zijn dat enige borden er erg slecht aan toe waren (o.a. één van de predikantenborden).

Ondanks veel zorg deed de "tand des tijds" onverbid- delijk haar werk. Het restaureren van de borden zou een kostbare zaak worden.

Gelukkig schoot de Vriendenkring ons te hulp, zoals ook al bij voorgaande gelegenheden het geval was.

Gelet op het omvangrijke bedrag dat de restauratie van alle borden zou vergen, is het werk in drie jaar-fasen uit- gevoerd; de laatste fase is nu voltooid.

Vóór de restauratie van de borden waren wij al met de neus op de feiten gedrukt; n.l. de schitterende wijze waarop onze voorouders gestalte wisten te geven aan het registreren van diegenen die onze Hervormde gemeente hebben gediend in één van de kerkelijke ambten/funcities.

Met een veel geringere materiaalkennis dan waarover wij beschikken hebben zij ons een unieke collectie bor- den nagelaten. Enige borden zijn al meer dan een eeuw oud.

Na de restauratie werden wij opnieuw met de neus op de feiten gedrukt. Nu voor de voortreffelijke wijze waarop door directie en medewerkers van de firma De Jongh te Waardenburg het restaureren is uitgevoerd. Met veel vakmanschap en zorg is het werk gedaan.

Zoveel mogelijk met behoud van de oorspronkelijkheid komen wij nu weer in het bezit van een schitterende col- lectie, niet meer gehavende, borden.

Heel veel dank aan de Vriendenkring en met name aan de leden die het financieel mogelijk maakten dat de kostbare restauratie kon worden uitgevoerd.

Geweldig, zoveel financiële steun.

Ook een dankwoord aan de leden van de adviescom- missie die het restauratiewerk hebben begeleid.

Zoals u weet wordt nog onderzoek gedaan naar de ont- staansgrond van de borden en naar de criteria die vroeger werden aangelegd voor het vermelden van na- men. U zult daar zeker nog meer over horen/lezen.

Zaterdag 23 juni a.s. hangen alle borden, nu gerestau- reerd, weer op hun plaats.

Komt u ook een kijkje nemen naar het resultaat dat dankzij uw bijdragen tot stand is gekomen?

Nogmaals heel veel dank aan u allen; een uniek bezit, waarop wij trots zijn, kan er voorlopig weer tegen, mede door uw steun en hulp.

*Namens Kerkvoogden van de
Hervormde Gemeente Haarlem
H.L. Vermaire, (voorzitter).*

Verslag jaarvergadering Vrienden van de Grote Kerk, gehouden op 13 juni 1989, in de Pelgrims- kerk te Haarlem.

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet een ieder welkom. Vervolgens worden de in 1988 overleden leden herdacht.

Verslag jaarvergadering 1988

Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd en vast- gesteld.

Mededelingen

De voorzitter deelt mede, dat de Vriendenkring weer aan tal van culturele manifestaties zal deelnemen, o.a. aan het 150-jarig jubileum van de NS en aan Haarlem Open Stad.

De jubileumcommissie, bestaande uit de heren Post, Deurloo en mevrouw Kusters, bereidt het programma voor i.v.m. het 15-jarig bestaan van de Vriendenkring.

Jaarverslag 1988

De eerste naamborden werden op 12 i.p.v. 17 oktober naar het restauratie-atelier overgebracht.

Vervolgens wordt het jaarverslag goedgekeurd en vast- gesteld.

Financieel jaarverslag 1988

De heer Deurloo geeft een korte toelichting op een aan- tal posten. Op de vraag t.a.v. de gift aan de Ver. Ned. Muziek Gez., deelt de voorzitter mede, dat dit bedrag beschikbaar is gesteld voor het uitgeven van een boek over het Müller-orgel.

Voorts deelt de voorzitter mede dat, zodra de rechts- vorm van de kring definitief is bepaald, een overzicht gemaakt zal worden van alle bezittingen van de Vrien- denkring (o.a. de voorraad verkoopartikelen).

Op de vraag of de rondleiders een tegemoetkoming ontvangen, antwoordt de voorzitter dat de werkgroep rondleiders jaarlijks een budget ontvangt, waarmee zij o.a. aan het eind van het rondleidersseizoen gezamen- lijk iets kunnen doen. T.a.v. de medewerkers van de verkoop- en koffietafel wordt opgemerkt dat zij regelm- tig aan het eind van een manifestatie een drankje krij- gen aangeboden.

Het verslag wordt overigens goedgekeurd en vast- gesteld.

Verslag kascommissie

De beide leden van de commissie uiten hun grote waardering voor de wijze waarop de penningmeesters werken, en stellen voor de penningmeesters voor het financieel jaarverslag 1988 te déchargeren, welk voor- stel door de aanwezigen wordt overgenomen.

Benoeming nieuw lid kascommissie

De heer Vijne zal de kascommissie verlaten. De voorzitter deelt mede, dat de heer Reehorst bereid is zijn plaats voor twee jaar in te nemen. De aanwezigen gaan hiermede akkoord.

Voortgang project 1988 - 1990

De voorzitter deelt mede, dat de restauratie van de naamborden voorspoedig verloopt. Het bestuur alsmede de leden van de adviescommissie hebben een geslaagd bezoek gebracht aan het restauratie-atelier van de fa. De Jongh in Waardenburg. Tijdens dit bezoek was een ieder vol lof over de wijze waarop de borden zijn, en nog worden gerestaureerd.

De eerste serie borden is inmiddels weer terug in de kerk.

De Vriendenkring zal de kosten van het reinigen van de naamborden na 1920 op zich nemen, dit om kleurverschil met de andere borden te voorkomen. De kerkvoogdij zal voor eigen rekening zelf de namen die nog op de borden ontbreken, aanbrengen.

Rondvraag

Op de vraag of meer bekend is over de toekomstige rechtsvorm van de Vriendenkring, merkt de voorzitter op, dat concept-statuten door notaris Stuart worden opgesteld en dat getracht zal worden om voor het eind van dit jaar een extra ledenvergadering te arrangeren om dit onderwerp te behandelen.

Eén van de aanwezigen vraagt zich af of een andere organisatie van de Bavo-dagen mogelijk is en of in ieder geval samengewerkt blijft worden met de Haarlem Open Stad Manifestatie en de Monumentendagen. De voorzitter merkt op dat hij graag suggesties voor een andere indeling van de Bavo-dag tegemoet ziet.

De voorzitter besluit de vergadering met het danken van de bestuursleden en de overige medewerk(st)ers voor de inzet die zij toonden bij de werkzaamheden t.b.v. de Vriendenkring.

Mevrouw Mellink, die namens de kerkvoogdij aanwezig is, sluit zich hierbij gaarne aan.

Tenslotte dankt de voorzitter een ieder voor zijn komst en sluit de vergadering.

Na deze vergadering geeft de heer Uittenhout een presentatie over monumentenzorg en stadsvernieuwing in Haarlem.

Jaarverslag 1989

Het bestuur heeft in 1989 in totaal circa 15 keer vergaderd, in diverse samenstellingen. Zo heeft een vergadering plaatsgevonden met de oecumenische werkgroep "De Grote Kerk door de week", om met elkaar

van gedachten te wisselen over mogelijke samenwerking, bijvoorbeeld bij manifestaties, maar ook om meer van elkaars activiteiten te vernemen en zodoende meer afstemming te laten plaatsvinden. De vergadering was succesvol, zodat besloten is deze in het vervolg tweemaal per jaar te doen plaatsvinden.

Tevens is de jubileumcommissie een aantal malen bij elkaar geweest om voorbereidingen te treffen voor het 15-jarig jubileum in 1990.

Op 16 mei werd wederom een succesvolle dagtocht georganiseerd en wel naar Nijmegen. 150 personen hebben aan deze reis deelgenomen.

De Vriendenkring heeft op 16 en 17 juni meegewerkt aan de Haarlem Open Stad-manifestatie. Op 16 juni was de verkooptafel in de binnenstad aanwezig en op 17 juni vond een manifestatie in de Grote Kerk plaats.

Begin juni werd een feestelijke manifestatie in de Nieuwe Kerk gehouden t.g.v. het verschijnen van het boek over de schilder Saenredam. De Vriendenkring heeft een financiële bijdrage geleverd voor dit boek.

In het najaar is een bezoek gebracht aan het Joods Historisch Museum. De opkomst was wederom groot. Het idee om een middaguitstapje te maken is goed bevallen en het ligt zeker in de bedoeling om meer van dit soort (korte) uitstapjes te maken.

In 1989 heeft het bestuur een aantal vergaderingen besteed aan de te kiezen rechtsvorm van de kring, in overleg met notaris Stuart. Uiteindelijk is een statuut opgesteld, dat op 7 december in een extra ledenvergadering werd besproken. De meerderheid van de aanwezigen is op die vergadering akkoord gegaan met deze concept-statuten en alle aanwezigen waren akkoord met het gevoerde beleid van het bestuur m.b.t. deze statuten.

Op 16 december tenslotte werd voor de tweede keer de kerstrondleiding georganiseerd door de werkgroep rondleiders. De opkomst was groot, mede dankzij het optreden van de organist, de heer Wiersma en de trompettist, de heer Alting.

*L. Kusters
2e secretaris*

Frans Hals tentoonstelling 1990

Het is wel een buitengewone ervaring om als Frans Halsmuseum een tentoonstelling van de naamgever te kunnen organiseren. Toen het huidige museum in 1913 voor het eerst zijn poorten opende, had het stadsbestuur al het goede idee gehad zijn museum naar de belangrijkste kunstenaar van de stad te noemen.

Frans Hals was al met een standbeeld in het Florapark geëerd, maar het echte monument voor de oude meester kwam aan het Groot Heiligland te staan, op de plaats van het Oudemannenhuis, waarvan hij de wereldberoemde Regenten en Regentessen geschilderd had.

Het museum was al direct een toeristische attractie. Er kwamen vooral veel Fransen; die hadden immers omstreeks 1860 Frans Hals ontdekt. Ook toen al kwamen toeristen naar Haarlem om het werk van de kunstenaar te bewonderen. Daarvoor moesten ze op het stadhuis zijn. Daar waren zalen van het toenmalige Stedelijk Museum ingericht en de bezoekers genoten er van de kleurrijke topwerken van de Haarlemse schilderschool, waarin Hals zo'n dominerende rol speelde met zijn Schutters en Regenten. Voordien hingen die schilderijen op hun oorspronkelijke plaatsen in de Doelengebouwen, waar de schutters oefenden of vergaderden, of in de tehuizen waar de regenten de bestuurszaken afdeden.

De eerste dertig jaar van deze eeuw dreef het nieuwe museum aan het Heiligland op zijn roem. Maar een directeur zou geen directeur zijn als hij niet streefde naar dé tentoonstelling van zijn dromen: Frans Hals.

In 1937 organiseerde de heer Gratema, de eerste directeur van het Frans Halsmuseum, zijn tentoonstelling: 115 schilderijen kwamen er te hangen. De expositie was een groot succes, maar de discussies rond het werk brandden toen al los. Wát schilderde Hals nu werkelijk en welke doeken konden onmogelijk van zijn hand of zelfs vals zijn?

Gelukkig bezat het museum zijn harde, absoluut door Frans Hals geschilderde, kerngroep schilderijen: vijf schutterstukken, drie regentenstukken, waarvan één in bruikleen, een burgemeestersechtpaar en een aarts-priester van de Bavo. Veel publicaties over wat nu wel en wat nu niet van Hals was, volgden.

Toen 25 jaar later (in 1962) een nieuwe tentoonstelling volgde, georganiseerd door de toenmalige directeur Baard, kreeg het publiek ruim 75 schilderijen te zien.

Inmiddels was er de Internationaal erkende Hals-specialist, Seymour Slive uit Amerika, die zich garant stelde met zijn deskundigheid en kijkervaring. De expositie duurde lange tijd, en vele maanden stonden de groepen bezoekers in rijen te wachten om toegelaten te worden. Er waren bij de expositie weinig strijdpunten. Dat is nu wel wat anders. Trouwens, de hele samenstelling van de tentoonstelling is anders georganiseerd. Er zijn meer participanten: Washington en Londen. Er zijn meer meningen; er is meer onderzoek verricht. Kritiek gaat de Haarlemse show al vooruit en een aantal schilderijen zal duchtig op de discussie- of ontledtafel gelegd worden om er achter te komen of Hals ze helemaal alleen of met hulp schilderde.

'Valse' schilderijen, zoals de pers dat noemt, zijn er niet. Er zijn geen doeken bij die bewust om te bedriegen in

de stijl van Frans Hals op oud linnen en met behulp van oude technieken geschilderd zijn.

Tegenwoordig gaat het erom, er achter te komen in welke mate Hals zich liet assisteren in het werk, zoals we dat van Rembrandt zo goed weten. Een overzichtstentoonstelling met bijna 80 schilderijen is een schitterende gelegenheid om ter plaatse de fameuze techniek van Hals te vergelijken. De specialisten zullen dat doen en hun opinies formuleren; de kritische pers zal dat ook proberen te doen. En het publiek zal de gelegenheid krijgen om, vertrouwend op eigen ogen, eveneens conclusies te trekken. Juist deze intensivering van het kijken zal bijdragen tot een grotere kennis van de werkwijze van Hals. Technisch onderzoek is tegenwoordig ook een prachtig hulpmiddel om authenticiteitsvragen te beantwoorden: röntgenonderzoek, analyse van de verstoffen, van de samenstelling van het linnen, strijklucht-opnames, microscopisch onderzoek van de opbouw van de verflagen, enz. enz.

Al deze wetenschappelijke activiteiten moeten uitmonden in unanieme oordelen over de techniek van de kunstenaar, maar ook die gegevens moeten weer door menselijke ogen bekeken en geïnterpreteerd worden. Subjectiviteit zal dus altijd een rol spelen bij de ontsluiting van het geheim van de grootmeester.

We wensen de vele bezoekers alle kijkgenot toe bij hun bezoek aan de internationale Frans Hals tentoonstelling 1990.

*Dr. D.P. Snoek,
directeur Frans Halsmuseum,
februari 1990.*

FRANSHALS

**Internationale tentoonstelling van meesterwerken
van Frans Hals van 12 mei tot 22 juli 1990**

ECHTPAAR HERENIGD

De schilderijen op de drie tentoonstellingen zijn afkomstig van musea en particuliere verzamelingen uit de hele wereld: van San Diego tot Odessa en van Berlijn tot New York.

Het Frans Halsmuseum zelf leent zes schilderijen van Hals uit, waaronder de wereldberoemde Regenten en Regentessen van het Oude Mannenhuis.

Op de tentoonstelling in Haarlem zullen 75 schilderijen van Frans Hals worden getoond. Veel schilderijen zullen voor het eerst in lange tijd weer in Nederland te zien zijn.

Schilderijen die oorspronkelijk bij elkaar hoorden, maar in de loop der tijd in verschillende verzamelingen terecht kwamen, worden op de tentoonstelling weer herenigd. Zo zal het portret van Stephanus Geraerds weer

naast dat van zijn vrouw Isabella Coymans komen te hangen. Een ander portret van een onbekende familie werd ooit in tweeën gedeeld en verkocht aan verschillende eigenaren. Alleen op de tentoonstelling in Haarlem zijn beide stukken weer bij elkaar te zien.

DE WAARDERING VOOR HALS

Frans Hals (ca. 1582 - 1666) was portretschilder in Haarlem. Hij schilderde vele van zijn Haarlemse stadgenoten, maar ook mensen van elders: schutters, regenten, burgemeesters, kinderen, predikanten, kunstenaars, en de Franse filosoof Descartes. Er zijn nu nog ongeveer 200 portretten van Hals bekend, maar hij moet er veel meer gemaakt hebben. Hoewel niet alle geportretteerden zijn geïdentificeerd, is van velen bekend hoe zij heetten, wat zij deden en waar zij woonden. Met Rembrandt en Vermeer wordt Frans Hals tot de grootmeesters van de schilderkunst van onze Gouden Eeuw gerekend. Terwijl Rembrandts reputatie eigenlijk altijd al groot was, werden Hals en Vermeer pas tegen het einde van de vorige eeuw herontdekt. Manet, Monet en Van Gogh hadden grote bewondering voor de Haarlemse meester. Vincent van Gogh schreef in zijn brieven enthousiast en geïnspireerd over Hals' schilderijen.

ZELDZAME KANS

In 1937 en 1962 werden in Haarlem tentoonstellingen aan Frans Hals gewijd. Nu zal een nieuwe generatie museumbezoekers kennis kunnen maken met topstukken uit het oeuvre van Hals. De tentoonstelling in 1990 zal voorlopig wel de laatste mogelijkheid zijn om zoveel werk van Frans Hals bij elkaar te zien. Een zeldzame kans, omdat in de toekomst oude kunstwerken steeds minder op reis zullen mogen gaan.

— o —

Inderdaad: een zeldzame kans om deze tentoonstelling te bezichtigen. Het Frans Halsmuseum heeft onze kring aangeboden op onderstaande dagen speciale rondleidingen te verzorgen, te weten:

woensdag	13 juni 10.00-11.00 uur	(max. 40 pers.)
donderdag	21 juni 10.00-11.00 uur	(max. 40 pers.)

dinsdag	3 juli 10.00-11.00 uur	(max. 40 pers.)
donderdag	12 juli 10.00-11.00 uur	(max. 40 pers.)

De kosten bedragen f 15,- p.p., inclusief toegang museum en rondleiding in de Nederlandse taal.

U kunt zich voor deelname opgeven bij de heer Deurloo, tel.: 023 - 284519.

Het bedrag dient **vóór** 5 juni a.s. overgemaakt te zijn op gironummer 36.18.800 t.n.v. penningmeester Vrienden Grote Kerk, o.v.v. Frans Hals, plus de datum waarop u wenst te worden ingedeeld.

Terugblik op het rondleidingsseizoen 1989

Ondanks de zeer warme zomer kan de werkgroep rondleiders van de "Vrienden van de Grote Kerk te Haarlem" terugzien op een geslaagd seizoen.

De bezoekers, w.o. een groot aantal leerlingen van basis- en middelbare scholen uit Haarlem en omgeving, hebben zich op deskundige wijze laten voorlichten over al het schoons in onze Bavokerk.

Hun aantal bedroeg ruim 6000, exclusief de bezoekers aan de speciale evenementen, zoals Haarlem "Open Stad", Monumentendag en Bavodag.

Veel bewondering wekte de vernieuwde slingerproef van J.B.L. Foucault, evenals de bezichtiging (voor geïnteresseerden en met toestemming) van de speeltafel van het Müllerorgel.

Het grootste evenement in 1989 viel op 16 december, n.l. de - voor de derde maal in suksessie georganiseerde - wandelrondleiding in Kerstsfeer met ontstoken kroon- en kaarsverlichting. Grote waardering oogstten de trompettist Hans Alting en de organist Piet Wiersma die voor de 700 bezoekers die deze middag de kerk bezochten, prachtige muziek ten gehore brachten.

Een geslaagde aanvulling op het programma vormde de puzzeltocht voor de jeugd, waarbij de in de Brouwerskapel geschonken warme chocolademelk uiteraard gretig aftrek vond.

In deze terugblik mag niet onvermeld blijven de goede samenwerking met het kostenrechtspaar Van der Meij-Geluk, en de medewerkers van het kerkelijk bureau, gedurende de afgelopen jaren. Van de heer en mevrouw Van der Meij heeft de werkgroep in november op informele wijze afscheid genomen.

Voor wat het nieuwe seizoen 1990 betreft: zoals altijd zijn ook nu weer de verwachtingen hoog gespannen. Zullen er méér of minder bezoekers komen, of blijft het aantal ongeveer gelijk aan dat van het vorig seizoen? We zijn er in ieder geval op voorbereid en hopen dit jaar, het jubileumjaar van de Vriendenkring, op een succesvol seizoen.

Op 7 april j.l. zijn de rondleidingen weer gestart: op zaterdag om 11.00 en 14.00 uur en op andere dagen (op aanvraag) tussen 10.00 en 16.00 uur.

Extra aandacht zal bij de rondleidingen worden geschonken aan de zeer deskundig gerestaureerde naamborden. Bovendien zal, ter gelegenheid van de Frans Hals-tentoonstelling, in deze periode het koor waar de schilder begraven ligt, tussen 13.00 en 16.00 uur, onder het toezicht van de rondleiders, zijn opengesteld.

De werkgroepeliders zijn:

Mw. H. Fraenkel	Hr. P. Graaff
Mw. G. Joosten	Hr. H. Hofstra
Mw. G. van Leeuwen	Hr. A. Noordegraaff
Hr. J. Boeree	Hr. R. Norden
Hr. R. Bogaart	Hr. A. Peters
Hr. J. de Bruin	Hr. H. Soetens

OVERZICHT ONTVANGSTEN EN UITGAVEN BOEKJAAR 1989

Saldi 1 jan. 1989

Postbank	f 33.262,53
Ned. Cr. Bank	3.981,94
Alg. Bank Ned.	104.530,98
Contributie	52.009,76
Giften/Schenken	1.360,00
Opbrengst rondleidingen	5.431,00
Entree Bavo-dagen	863,80
Opbrengst verkooftafel	11.616,30
Opbrengst koffie-tafel	297,55
Overschot vriendentoer	596,73
Museumkaarten 89/90	10.950,00
Provisie Museumkaarten	425,00
Aflossing lening Orgelconcours	3.500,00
Rente	6.181,04
P.M.	913,84
	f 235.920,47

Herstellen Naamborden	f 83.151,81
Aankoop Platte Grond Gr. Kerk 1824	113,00
Kosten Bavo-kroniek	12.057,16
Porti-kosten	2.125,05
Lezing v. leden Teyler Museum	250,00
Vergaderkosten (leden- en statutenverg.)	561,25
Kosten Bavo-dag	1.354,51
Aankopen verkooftafel	6.513,83
Aankoop schrijfmachine-computer	1.598,00
Kantoorbehoeften	574,80
Museumkaarten	8.773,00
Kosten rondleiders	575,40
Bijdrage herdenking Saenredam	2.000,00
Representatie-kosten	1.217,05
Saldi per 31 december 1989	
Postbank	42.226,44
Ned. Cr. Bank	4.130,85
Alg. Bank Ned.	68.698,32
	f 235.920,47

OPENINGS-BALANS 1 JANUARI 1990 VERENIGING VRIENDEN VAN DE GROTE KERK HAARLEM

DEBET

Postbank	f 42.226,44
Credit Lyonn. Bank	4.130,85
Alg. Bank Ned.	68.698,32
Sticht. Intern. Orgelconcours Hrl.	10.500,00
Herv. Gem. Haarlem (4e kw. '89)	2.978,35
Vorraden	21.165,25
Rente 4e kw. ABN & Credit Lyonn.	133,39
	f 149.832,60

=====

CREDIT

Art. Handling Serv. BV	f 1.481,25
Kantoorbenodigdheden	417,54
Paswerk 21/11-20/12-22/12/89	3.380,64
Kraamhuur Pel & Zn.	29,63
Marjan's Bloemenshop	106,50
Mr. R.J. Stuart, notaris	685,00
Kosten rondleiders	133,40
Sticht. Museum Jaarkaart	2.177,00
Retour deeln. Joods Museum	72,00
Herstelwerkzaamh. Naamborden	66.848,19
Saldo	74.501,45
	f 149.832,60

=====

1e penningmeester H. Deurloo
2e penningmeester L.G. Cornet

Internationaal Orgelfestival Haarlem 30 juni - 28 juli 1990

De kern van het Haarlemse festival is het **Internationaal Improvisatieconcours**. Het wordt - sinds de oprichting in 1951 - mondiaal als toonaangevend beschouwd. Voor de carrière van de winnaars is 'Haarlem' van beslissende betekenis geweest.

Wat is eigenlijk improviseren? Improviseren is de oudste vorm van muziek maken. Improviserend zijn de eerste liederen ontstaan. In vroeger eeuwen was het normaal dat een musicus kon improviseren. Helaas is dit tegenwoordig niet meer het geval. Dit is dan ook de reden dat 'Haarlem' zich altijd geroepen heeft gevoeld om het improviseren te stimuleren en levend te houden. Improviseren is componeren, maar in een spontane

vorm. Zoals in een goede toespraak wordt verwacht dat de dingen op een logische en heldere wijze naar voren worden gebracht, zo wordt ook van de deelnemers gevraagd te 'fantaseren' in een georganiseerde vorm met een duidelijke structuur.

Voor dit jaar zijn 10 deelnemers geselecteerd, afkomstig uit Engeland, Zweden, Duitsland, de U.S.A. en Nederland.

Ze zullen in de eerste week van juli improviseren op thema's, die 1 uur tevoren worden verstrekt, in twee voorronden. De finale met de 4 beste deelnemers zal gehouden worden op donderdagavond **5 juli**.

Deze finale wordt die avond rechtstreeks vanuit de Bavo op de radio uitgezonden.

Openingsconcert

Het festival wordt geopend met een bijzonder concert in de Bavo op zaterdagavond **30 juni**.

Voor dit concert is het beroemde Engelse koor (mannen- en jongenskoor) **New College Choir Oxford** o.l.v. Dr. E. Higginbottom uitgenodigd.

Het koor brengt een typisch Engels programma met werken van Tallis, Byrd, Phillips; na de pauze wordt een mis uitgevoerd van Vaughan Williams.

De koormuziek wordt afgewisseld met orgelsoli, die worden gespeeld door Bas de Vroome.

Na het officiële, naar buiten gerichte Improvisatieconcours, volgen in Haarlem enkele weken waarin de belangrijkste activiteiten zich meer in het verborgene afspelen: de **Internationale Zomeracademie voor Organisten**.

Elk jaar komen vele organisten - dit jaar naar schatting zo'n 100 - uit alle delen van de wereld (w.o. Australië, Japan, Korea, Nieuw-Zeeland) naar Haarlem om een paar weken lang intensief cursussen te volgen over improvisatie en over bepaalde deelgebieden van de orgelliteratuur. Om een greep te doen uit het cursusaanbod: oud-Franse, oud-Spaanse en hedendaagse muziek; twee Bachcursussen; Messiaen; Franck; Sweelinck.

Tot deze Academie, waaraan 13 docenten verbonden zijn, worden slechts professionals toegelaten, waardoor 'Haarlem' zich onderscheidt van de meeste andere Academies in de wereld.

De deelnemers kunnen een groot aantal cursussen combineren en krijgen de gelegenheid te studeren op orgels in Haarlem en omgeving, door kerken beschikbaar gesteld. Hierdoor krijgen zij de gelegenheid de opgedane kennis direct in praktijk te brengen.

OPROEP

Het secretariaat van de Stichting heeft de zorg om de cursisten onder te brengen bij particulieren. Gezien het grote aantal zijn er niet voldoende adressen voorhanden.

Indien u in de gelegenheid bent om een kamer voor dit doel ter beschikking te stellen (periode 8 tot 28 juli) verzoeken wij u te reageren. Het bedrag voor logies met ontbijt is vastgesteld op f 26,-.

Tijdens de festival-maand vinden er 27 concerten plaats. Hoewel het hier een orgelfestival betreft, zijn er ook concerten georganiseerd met andere bezettingen.

Enkele concerten waarvoor bijzondere aandacht wordt gevraagd zijn:

- * Drie lunchconcerten in de eerste week van juli:
 - 4 juli Stadhuis (Gravenzaal) 12.45 uur: Trio Marion Verbruggen (blokfluit, cello, clavecimbel).
 - 5 juli Concertgebouw: Nederlands Saxofoon Kwartet.
 - 6 juli Provinciehuis (Statenzaal) Emily Heyens, harp, Emile Biessen, fluit.
- * — 9 juli Concertgebouw: Octet Guus Janssen met geïmproviseerde muziek.
- 12 juli Concertgebouw: Leslie Howard, piano-recital (Franck en Liszt).
- * — 26 juli Stadhuis (Gravenzaal): Jos van Immerseel (clavecimbel en fortepiano) (o.a. Merula, Mozart, Beethoven).
- * Twee concerten met beroemde ensembles:
 - 13 juli Bakenesserkerk: Musica Antiqua Köln. Prog.: Italiaanse vioolmuziek (1650-1720).
 - 16 juli Nieuwe Kerk: The Hilliard Ensemble - vocaal kwartet uit Engeland, progr. Renaissance-muziek uit Europese landen.

Een folder met het complete overzicht van de concerten is te verkrijgen bij o.a.: Sint Bavokerk, Stadhuis, VVV, muziekbibliotheek.

Inlichtingen:

Stichting Internationaal Orgelconcours
Stadhuis - Haarlem, tel. 023 - 171213.

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Herenweg 126c, 2101 MS Heemstede, tel. 023 - 28 45 19
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Beste Vrienden en Vriendinnen,

Vóór u ligt alweer de najaars-kroniek van 1990, met onder meer de gegevens voor de Bavodag op 6 oktober a.s. Hopelijk zal dan de situatie in de wereld rustiger zijn dan op het moment dat ik dit artikel schrijf (half augustus).

Juist in een periode dat wij ons mogen verheugen op ontspanning tussen de landen in Europa en tussen Amerika en Rusland, tracht een dictator in het Midden-Oosten ons gehele bestaan in gevaar te brengen met zoveel gevolgen, dat de angst je om het hart slaat....

Een voor ons bestuur verheugende opkomst van de leden op 23 juni j.l. zette luister bij de overhandiging van de gerestoreerde naamborden aan de eigenaar van de Grote Kerk. Zowel tijdens deze manifestatie als bij de kleine receptie die wij de ambassadeur van België aanboden, brachten vertegenwoordigers uit Den Haag en Haarlem hun grote waardering over voor het werk van de Vriendenkring.

Direct na de manifestatie is mevrouw Linda Kusters begonnen met de voorbereidingen van het Vriendenconcert in de Grote Kerk door het Noordhollands Philharmonisch Orkest, dat plaatsvond op 29 augustus j.l. en georganiseerd werd in samenwerking met de Vrienden van het NPO. Wij hopen dit over enkele jaren wederom te kunnen organiseren.

Het 15-jarig bestaan wordt afgesloten met de Bavodag op 6 oktober a.s. Zeer verheugd zijn wij over de vrijwel kosteloze medewerking van de St. Bavo Cantorij, de stadsorganist Jos van der Kooy en de heer Jan Schouten. Het programma vindt u elders in deze kroniek.

Op woensdag 17 oktober a.s. zal de heer P. Biesboer een lezing houden over de grafborden in de Grote Kerk. Reeds vele jaren bestaat er een goed contact met de medewerkers van het Frans Hals museum; de heer Biesboer en mevrouw Zetteler hebben reeds diverse lezingen gehouden voor onze kring. De directeur van het museum, de heer Derk Snoep, geeft evenals mevrouw Zetteler, de kring waardevolle adviezen bij de restauratieobjecten van de kring. Wij verheugen ons zeer op de lezing van de heer Biesboer.

Enige honderden leden hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de Frans Halstentoonstelling - met rondleiding - te bezichtigen. Vele binnen- en buitenlandse bezoekers van deze tentoonstelling bezochten tevens de Grote Kerk en met name het graf van Frans Hals; de zeer actieve groep rondleiders heeft hierdoor ruim 15.000 bezoekers in de kerk mogen begroeten.

Zoals u elders in deze kroniek zult lezen, zal in het najaar een bezoek worden gebracht aan het Tropenmuseum in Amsterdam. Ieder jaar organiseert de heer Cornet naast de dagtocht een middaguitstapje voor de leden.

Velen van u zullen zeker bekend zijn met de Haarlemse Amateurs Fotografen Vereniging; deze reeds jaren bestaande vereniging heeft internationale bekendheid. Naast de jaarlijkse tentoonstelling in de refter van het stadhuis van Haarlem, werkt de vereniging mee aan tentoonstellingen in andere delen van Nederland en ook in België, Frankrijk en Duitsland.

De voorzitter, de heer Van Voorden, helpt de Vriendenkring met het maken van foto's van de Grote Kerk en van de restauratieobjecten.

De heer Van Voorden zal nu in het kader van ons 15-jarig bestaan een foto-tentoonstelling organiseren met als thema de Grote Kerk te Haarlem.

Het College van Burgemeesters en Wethouders heeft hiervoor de refter van het stadhuis beschikbaar gesteld en onze nieuwe wethouder van cultuur, mevrouw L. Broersen, was direct bereid deze tentoonstelling te openen. Meer informatie hierover treft u aan in deze kroniek.

Zoals u in het Haarlems Dagblad heeft kunnen lezen, is een werkgroep gestart, die het gemeentebestuur wil helpen bij het verkrijgen van gelden t.b.v. de restauratie van de toren van de Grote Kerk.

De heer Deurloo, mevrouw Kusters en ondergetekende hebben onder leiding van de verantwoordelijke wethouder, de heer Marselje, met de werkgroep een kennismakingsbijeenkomst gehad en de toren beklommen om te zien wat aan restauratie noodzakelijk is.

Binnenkort zal ons bestuur met de werkgroep verder overleggen over mogelijke samenwerking. In dit kader treft u in deze kroniek een artikel aan van de wethouder.

Overigens zijn de heer en mevrouw Marselje vrienden van het eerste uur van onze kring.

Na de Bavodag zal het bestuur met een deskundige de promotie van onze kring bespreken. In de laatste kroniek van 1990 hoop ik u hier meer over te kunnen berichten, evenals over de kerstmanifestatie en de verkoopstand tijdens de St. Nicolaasmarkt.

Namens bestuur en medewerkers hoop ik u in grote getale te mogen begroeten op onze Bavodag.

*Jan A.H. Post
voorzitter*

BAVODAG 1990

Gaarne nodigen wij u uit voor onze jaarlijkse Bavodag (dit jaar voor de 15e keer) die wordt gehouden op zaterdag 6 oktober a.s.

Optreden zullen de Sint Bavo Cantorij en de stadsorganist Jos van der Kooy. Tevens zal aan het eind van de middag de traditionele samenzang plaatsvinden onder leiding van Jan Schouten en Jos van der Kooy.

Tijdens de Bavodag wordt u in de gelegenheid gesteld - na schriftelijke aanmelding - om de fraai gerestoreerde naamborden in een aantal normaal niet toegankelijke kamers te bezichtigen. Tevens zullen de verkoop- en koffietafel aanwezig zijn.

Wij hopen velen van u te mogen begroeten.

het bestuur

PROGRAMMA

- 11.00 uur uitvoering van de Sint Bavo Cantorij met werken van o.a. Monteverdi, Sweelinck en da Vittoria.
- 12.00 tot 14.30 uur diverse rondleidingen.
- 15.00 uur orgelconcert door stadsorganist Jos van der Kooy.
- 15.45 uur samenzang o.l.v. Jan Schouten met begeleiding van Jos van der Kooy.

Het jongens- en mannenkoor van de Kathedraal Sint Bavo te Haarlem

Het Kathedrale Koor is samengesteld uit drie geledingen: een jongenskoor, bestaande uit de koorschool-leerlingen van de groepen 6, 7 en 8; uit senioren: gewezen koorschool-leerlingen die in het vervolgonderwijs zitten, hun jongensstem nog hebben en vrijwillig zijn blijven meezingen; en tenslotte uit een mannenkoor: voor een groot deel bestaande uit oud-leerlingen van de Koorschool. Het gehele koor heeft een gemiddelde bezetting van 100 zangers, waaruit voor bepaalde muziek en gelegenheden kleinere ensembles worden geselecteerd, zoals bijvoorbeeld de "Sint Bavo Cantorij" die uit ongeveer 30 leden bestaat.

Terwijl de jongens een dagelijkse opleiding aan de Koorschool ontvangen, hebben senioren en mannen tweemaal in de week koorrepetitie.

De verzorging van de kerkmuziek tijdens de wekelijkse hoogmis en andere plechtige vieringen in de kathedraal is de belangrijkste functie van het koor. Daarnaast geeft het Kathedrale Koor, of een gedeelte daarvan, geregeld concerten in en buiten de kathedraal.

Het jongenskoor wordt regelmatig gevraagd mee te werken aan concerten met het Concertgebouworkest, het Residentie-orkest en het Radio Philharmonisch Orkest o.l.v. onder andere Bernard Haitink, Ricardo Chailly, Nicolaus Harnoncourt en Ton Koopman.

De Koorschool is een bijzondere basisschool voor jongens vanaf groep 5 waar, naast de normale schoolvakken, veel aandacht besteed wordt aan de zang- en muziekopleiding van de leerlingen.

Tot de muzikale opvoeding behoort o.m.: het zingen in het Kathedrale Koor, het geven van concerten in binnen- en buitenland, het maken van tournees, deelname aan radio- en televisie-opnamen en aan opnames voor platen en CD's.

Op het concert van 6 oktober 1990 zullen door de **Sint Bavo Cantorij** geestelijke werken gezongen worden van o.a.:
Monteverdi, Sweelinck, Da Vittoria,
Des Prés en De Leeuw.

BEZICHTIGING NAAMBORDEN

De jubileumviering ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de "Vrienden van de Grote Kerk te Haarlem" krijgt op de Bavodag van zaterdag 6 oktober a.s. een extra accent.

Naast de naamborden in de kooromgang en Brouwerskapel van de kerk, hangen er n.l. ook een aantal naamborden in de consistorie en de heren- en kerkvoogdenkamer; ruimtes die in het algemeen niet toegankelijk zijn voor bezoekers.

Op de a.s. Bavodag zullen uitsluitend voor de leden van de vriendenkring, deze kamers ter bezichtiging worden opengesteld en wel tussen 10.00 en 11.00 uur en van 12.00 tot 15.00 uur.

Gezien de verwachte opkomst zullen er groepen van maximaal 15 personen worden samengesteld, die dan onder begeleiding van de rondleiders de kamers bezoeken.

U kunt zich voor deelname opgeven bij R. Bogaart (tel. 023-330877) op 12, 13 en 14 september tussen 19.00 en 20.30 uur. U hoort dan op welk tijdstip u voor een bezoek verwacht wordt.

werkgroep rondleiders

Bezichtiging van gerestaureerde naamborden in de bijvertrekken van de Grote Kerk

In drie kamers van de Grote Kerk hangen naamborden die eveneens met financiële hulp van de Vrienden zijn gerestaureerd. Deze vertrekken zijn doorgaans niet voor het publiek toegankelijk.

Voor u, leden van de Vriendenkring, maken wij tijdens de Bavodag op zaterdag 6 oktober 1990 een éénmalige uitzondering. Op vertoon van uw lidmaatschapskaart 1990 kunt u dan, tezamen met een introducee, onder leiding van een rondleider in groepen van maximaal 20 personen per keer, een bezoek brengen aan deze kamers.

Deze ruimten zijn:

- de Kerkvoogdenkamer: de kamer waarin o.m. de vergaderingen van kerkvoogden met notabelen plaatsvinden;
- het Heerenkantoor: in deze kamer vergadert het college van kerkvoogden;
- de Consistoriekamer: de vergaderingen van de centrale kerkeraad en van de centrale kerkeraadscommissie (c.k. in groter verband) worden hier gehouden. Wanneer in de Grote Kerk een huwelijksdienst plaatsvindt wordt het bruidspaar met de familie in deze kamer, die een ingang heeft aan de Oude Groenmarkt, ontvangen.

Wanneer u op 6 oktober een bezoek aan deze vertrekken brengt zullen de rondleiders u het één en ander kunnen vertellen, o.m. over de prachtig gerestaureerde naamborden.

Bijvoorbeeld: van kerkmeesters (later kerkvoogden) zijn de namen vanaf het jaar 1400 vermeld.

En zo zal er nog veel meer te zien zijn. Komt u kijken?

*De kerkvoogdij van de
Hervormde Gemeente Haarlem,
H.L. Vermaire, voorzitter.*

BEZOEK AAN HET TROPENMUSEUM TE AMSTERDAM

Na ons succesvolle bezoek van vorig jaar aan het Joods Museum organiseren wij dit jaar, bij voldoende deelname, een bezoek aan het interessante Tropenmuseum te Amsterdam en wel op **dinsdag 9 oktober a.s.**

De kosten hiervoor zijn **f 20,-** per persoon.

Hierbij is inbegrepen: busvervoer Haarlem-Amsterdam v.v.; entree museum; 2 borrels plus een hapje op de terugweg en de fooi voor de chauffeur.

Vertrek: 13.00 uur van perron K, Stationsplein Haarlem. Terug om ongeveer 18.00 uur.

Zij die van deze gelegenheid gebruik wensen te maken dienen het verschuldigde bedrag **vóór 1 oktober a.s.** per giro over te maken op rekening 3618800 t.n.v.

Penningmeester Vrienden van de Grote Kerk, Herenweg 126c te Heemstede, onder vermelding "museum".

Omdat het aantal deelnemers aan een maximum is gebonden, verzoeken wij u zich zo spoedig mogelijk aan te willen melden.

het bestuur

UITNODIGING

Opening jubileum-fototentoonstelling

Ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van onze kring, zullen er in de refter van het stadhuis van Haarlem van 3 tot en met 26 oktober a.s. schitterende foto's te zien zijn van de Grote Kerk,

gemaakt door de bekende fotograaf Bert van Voorden.

De refter is gratis toegankelijk op iedere werkdag van 9.00 tot 16.30 uur.

Gaarne nodigen wij u uit voor de opening van deze tentoonstelling die plaatsvindt op dinsdag 2 oktober a.s. om 16.30 uur in de refter van het stadhuis te Haarlem. De opening zal geschieden door de wethouder van cultuur, mevr. L. Broersen.

het bestuur

FOTOTENTOONSTELLING

"De Bavo in beeld"

Hoe ik ertoe gekomen ben om zoveel foto's van de Bavo te maken? Welnu, eigenlijk heeft de schrijver van het "Bavoboek", Thom Delleman, daartoe de stoot gegeven. Toen hij ruim vijftien jaar geleden de tekst voor zijn boek gereed had, moesten er alleen de foto's nog voor gemaakt worden. En als goede vriend vond hij het bijna vanzelfsprekend dat ik daar m'n schouders wel even onder zou willen zetten.....

Achteraf bekeken heb ik er geen spijt van dat ik zijn uitgebreide verlanglijst toch maar heb afgewerkt. Hierdoor heb ik oog gekregen voor de schoonheid van dit bouwwerk en werd ik met de neus op vele interessante details gedrukt. Vanaf die tijd ben ik de machtige Baaf gaan waarderen en heb ontdekt dat door zijn eenvoud deze kerk zeer fotogeniek is.

Vele kerkinterieurs zijn vaak erg donker, maar hier zorgt het licht, dat op ieder deel van de dag weer anders valt, er voor dat foto's een extra dimensie krijgen.

In de loop van de vijftien jaren dat de Vriendenkring bestaat, heb ik heel wat "rolletjes" volgeschoten.

Voor het Müller-orgel is niet alleen voor de organist, maar ook voor de fotograaf imponerend! Wat een fotomotieven biedt dit schitterende instrument!

Het is plezierig als je met de foto's die je gemaakt hebt ook wat kunt doen. Het deed me dan ook genoegen, dat de heer Jan Post mij verzocht in het kader van het 15-jarig jubileum van de Vriendenkring, te willen exposeren in de refter en kloostergangen van het stadhuis te Haarlem.

Ik hoop een schitterende tentoonstelling te kunnen samenstellen met foto's van vóór en na de restauratie: oud en nieuw werk.

Op **dinsdag 2 oktober a.s. om 16.30 uur** zal de wethouder van cultuur, mevr. L. Broersen, de expositie openen. Ik hoop dat talrijke Bavovrienden hierbij aanwezig zullen zijn!

Bert van Voorden

VRIJWILLIGERS

Onze kring verheugt zich al gedurende een groot aantal jaren over de hulp van diverse vrijwilligers.

Om verschillende redenen heeft nu een aantal vrijwilligers te kennen gegeven hun activiteiten te willen afbouwen.

Het bestuur zoekt daarom vanaf 1991 nieuwe vrijwilligers voor de volgende activiteiten: het opzetten en afbouwen van de verkooptafel, alsmede het assisteren bij de verkooptafel tijdens manifestaties (bijv. de Bavodag en de Sint Nicolaas-markt). Daarnaast zoekt het bestuur vrijwilligers die behulpzaam willen zijn bij de manifestaties in de kerk.

Informatie kunt u inwinnen bij de voorzitter, de heer J.A.H. Post, telefoon 023 - 245804 (tussen 18.00 en 20.00 uur).

het bestuur

Bestuurssamenstelling per 1 oktober 1990

voorzitter	— J.A.H. Post
1e secretaris	— mevr. L. Kusters
2e secretaris	— P. Klaassen
1e penningmeester	— H. Deurloo
2e penningmeester	— L.G. Cornet
algemeen lid	— J.H. Broek Roelofs
adviseur	— H.W. van Kempen
adviseur	— H.L. Vermaire
vacature	

Rooster van aftreden bestuur

1991	— de heer Cornet
1992	— de heer Post
1993	— de heer Deurloo
1994	— mevr. Kusters, de heren Broek Roelofs en Klaassen

Aftreden adviseurs

De heer Van Kempen (geeft het tijdstip zelf aan).

De heer Vermaire (bij aftreden als president-kerkvoogd).

NIEUWE BESTUURSLEDEN

Zoals u in deze kroniek heeft kunnen lezen, heeft het bestuur een rooster van aftreden opgesteld.

De heren Cornet, Deurloo en Post stellen zich in het jaar van hun aftreden **niet** herkiesbaar.

Tijdens de jaarvergadering van 1991 zal dus in de vacature van de heer Cornet moeten worden voorzien.

Het bestuur roept daarom nu al leden op die belangstelling hebben voor de bestuursplaats van 2e penningmeester. Aanmelden kan uitsluitend bij de voorzitter. Ook als u mogelijke kandidaten wilt voorstellen, kunt u dit via de voorzitter doen.

Gezien de huidige samenstelling van het bestuur en de aanwezige deskundigheid die wij in het belang van de Vriendenkring ook willen behouden, zijn er wel enige "voorwaarden" aan deze functie verbonden: de beschikking over financiële deskundigheid en organisatievermogen, de bereidheid om eventueel in de toekomst de 1e penningmeester op te willen volgen, voldoende tijd beschikbaar hebben voor de activiteiten van de Vriendenkring (indien mogelijk óók overdag) en niet ouder zijn dan 65 jaar.

het bestuur

Adres voorzitter:

De heer J.A.H. Post
Van Kinsbergenstraat 50
2014 DJ HAARLEM
Telefoon: 023 - 245804 (privé)
277280 (kantoor)

LEZING DR. P. BIESBOER

Gaarne nodigen wij u uit voor de lezing van de heer dr. P. Biesboer, conservator van het Frans Halsmuseum, op woensdag 17 oktober a.s. om 20.00 uur.

Onderwerp zijn de grafborden die in de Grote of Sint Bavokerk hebben gehangen.

De lezing zal worden gehouden in één der zalen van de Doopsgezinde gemeente aan de Frankestraat te Haarlem.

U komt toch ook?

het bestuur

MEDAILLON GROTE KERK

Ter gelegenheid van ons 15-jarig bestaan, hebben wij de beschikking over een beperkt aantal GLAS IN LOOD - MEDAILLONS van de Grote Kerk. Deze fraaie medaillons zijn ontworpen en vervaardigd in het bekende Haarlemse atelier van de fa. Schmit. De prijs bedraagt f 75,- voor leden, en f 100,- voor niet-leden.

Mocht u belangstelling hebben, dan kunt u op vertoon van uw lidmaatschapskaart dit fraaie medaillon afhalen bij het Kerkelijk Bureau aan de Oude Groenmarkt.

het bestuur

Beste Bavovrienden,

De Bavo is misschien een fraai bouwwerk, de Bavo ademt mogelijk een rijke historie en wie weet is het een bouwwerk van groot belang, misschien ook niet. Het doet er voor Haarlemmers niet toe. De Bavo is gewoon Haarlem, daar moet verder niet over gezeurd worden.

Is de Bavo in gevaar, dan is Haarlem derhalve in gevaar.

Dat werd des te duidelijker toen de eerste alarmerende berichten werden vernomen over bonte knaagkevers in het torenfundament. Venijnig vreten deze diertjes zich een vernietigende weg door Haarlems herkenningspunt, en de financiële oplossing lijkt nog verre van ons.

Zoiets laten Spaarnestad-bewoners niet op zich zitten. De Vriendenkring besloot daarom, namens duizenden Haarlemmers, vijftien jaar ervaring en ook geld ter beschikking te stellen. Een actiegroep, op initiatief van mevrouw Ria Zifkamp, meldde in de krant dat men geld wilde inzamelen en ondergetekende beklom (met enige schroom) de bedreigde toren om te zien wat er aan schort.

De Vriendenkring, de actiegroep en de wethouder hebben elkaar inmiddels gevonden. Over enige tijd zult u merken waar dat toe leidt. Want wie aan de Bavo komt, komt aan Haarlem!

*A.P. Marselje
wethouder ruimtelijke ordening, verkeer,
monumentenzorg en archeologie.*

P.S.: Ik vind de Bavo natuurlijk wel een fraai bouwwerk en van groot belang, maar dat begreep u waarschijnlijk al.

CULTURELE REIZEN VRIENDENKRING

Sinds de oprichting van de Vriendenkring organiseren wij al dagtochten voor de leden. Uit deze groep is een kleinere groep ontstaan, die met elkaar culturele reizen maakt. Zo bezochten wij o.a. Wenen, Berlijn, Dresden, België en dit jaar gingen wij naar Kassel en Arolsen.

Elk jaar worden bezoeken gebracht aan diverse culturele instellingen en bij iedere reis is er wel iets speciaals: in Berlijn werd de groep ontvangen door onze Ambassadeur, in Wenen door een Minister en in Arolsen door de Vorst en Vorstin van Waldeck.

De sfeer in de groep (momenteel bestaande uit 18 personen) is goed, wij maken gebruik van niet te dure hotels en er is ook voldoende vrije tijd in het programma opgenomen.

Eind november gaat de groep voor 3 dagen naar de kerstmarkt van Osnabrück en Münster en eind april 1991 gaan wij 8 dagen naar Praag.

Voorheen werden alle Vrienden via de kroniek van deze reizen op de hoogte gesteld, doch er waren enkelen die dit niet prettig

vonden. Nu zijn er belangstellenden die achteraf vernemen dat er weer een meerdaagse reis is geweest, en die graag mee hadden gewild.

Daarom bieden wij die Vrienden die geïnteresseerd zijn in de deelname aan deze reizen, de mogelijkheid zich hiervoor aan te melden bij de voorzitter, de heer J.A.H. Post, Van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ HAARLEM, tel. 023 - 245804 (privé) of 023 - 277280 (kantoor).

het bestuur

'EEN OUD GERUCHT'

15de en 16de eeuwse schilderkunst in Haarlem cursus in het Frans Halsmuseum

Het machtige Jansklooster in Haarlem, waar nu het Gemeentearchief gevestigd is, bezat in de 16de eeuw een groot aantal schilderijen van beroemde schilders als Geertgen tot Sint Jans, Jan Mostaert, Jan van Scorel en Maarten van Heemskerck. Recent onderzoek naar dit schilderijenbezit, waarvan nu een deel in het Frans Halsmuseum te zien is, heeft een aantal nieuwe en interessante gegevens aan het licht gebracht die tijdens de cursus uitvoerig aan de orde komen.

- 1) **Kunst en reformatie:** de kritiek op religieuze voorstellingen, de beeldenstormen, de houding van kunstenaars ten opzichte van de kerk en reformatie en veranderingen in de iconografie van de voorstellingen.
- 2) **'Een oud gerucht'.** 15de en 16de eeuwse Haarlemse schilders, volgens Van Mander de besten uit heel Nederland: o.a. Albert van Ouwater, Geertgen tot Sint Jans, Dirk Bouts, Jan Mostaert, Maarten van Heemskerck en Jan van Scorel.
- 3) **Schilderijen als historische bron.** Aandacht voor de serie van 23 portretten van de Commandeurs van het Jansklooster te Haarlem.
- 4) **De schilderijen van de Jansheren.** Uitgaande van de zeven inboedelinventarissen die bewaard zijn gebleven, wordt een analyse gemaakt van het schilderijenbezit en van de lotgevallen ervan ten gevolge van de opstand en de reformatie.
- 5) **Geertgen, een historisch raadsel.** Geertgen 'tot Sint Jans' wordt door Karel van Mander, maar ook door de 20ste eeuwse kunsthistorici, beschouwd als één van de schilders die aan de basis stonden van de Noord-Nederlandse schilderkunst. Toch kan slechts van twee grote panelen, nu in Wenen, gezegd worden dat Geertgen ze maakte. Van 'De bewening van Christus' bevindt zich een 17de eeuwse kopie in het Frans Halsmuseum. Deze kopie zal worden vergeleken met het origineel in Wenen.

De cursus wordt gegeven door Truus van Bueren, kunsthistorica en werkzaam aan het Kunsthistorisch Instituut in Amsterdam en vindt plaats op zaterdagochtend 27 oktober, 3. 10, 24 november en 8 december. Aanvang: 11.15 uur.
Prijs: f 145,- (Abonnees OKB: f 135,-).

Voor aanmeldingen:

Openbaar Kunstbezit, Postbus 5555, 1007 AN Amsterdam.
Afdeling cursussen. Telefoon: 020 - 5235111.

Bovenstaand bericht van Openbaar Kunstbezit en de Staatsdrukkerij/Uitgeverij, nemen we graag in deze kroniek op. Reeds enige jaren bestaat er al een goede relatie met de SDU, zo is o.m. in onderlinge samenwerking het prachtige boek over Pieter Saenredam verschenen.

Wij stellen onze leden dan ook gaarne in de gelegenheid aan genoemde cursus deel te nemen.

het bestuur

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem
Secretariaat P. Klaassen, Leidsestraat 62, 2013 XM Haarlem, tel. 023 - 32 31 04
Penningmr. H. Deurloo, Herenweg 126c, 2101 MS Heemstede, tel. 023 - 28 45 19
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Beste Vrienden,

Het jaar 1990 is omgevlogen, mede door het feit dat ter gelegenheid van ons 15-jarig bestaan en het gereedkomen van ons project 1988-1990, er zoveel manifestaties zijn gehouden. Enkele hoogtepunten waren de 23e juni, de Bavodag, en het concert in samenwerking met het N.P.O.; het waren goed bezochte evenementen.

De gerestaureerde naamborden hangen weer in de kerk; het was een project waar u, door uw bijdragen, terecht trots op kunt zijn.

De rondleiders hebben door het grote aantal bezoekers enorm veel werk verzet.

De foto-tentoonstelling van de heer Van Voorden in de refter van het stadhuis werd niet alleen zeer goed bezocht, doch trok ook ruim de aandacht van de pers.

Reeds enige jaren verzorgen de rondleiders ook een kerstmanifestatie, met een groeiend aantal bezoekers. Ook dit jaar doen zij dit weer. Wij hopen dat u allemaal in de gelegenheid bent de kerk te komen bezoeken tijdens de feestelijke kerstdagen.

Voor 1991 heeft het bestuur weer vele plannen. Wij willen bezien op welke wijze aandacht gegeven kan worden aan de sterfdag van Mozart, dan 200 jaar geleden.

Daarnaast willen wij met goede voorstellen komen voor een nieuw project. Een meerjarenproject is bij veel leden in goede aarde gevallen en wij zullen dan ook trachten opnieuw voor een dergelijk project te kiezen.

In het bestuur is ook gesproken over 'Haarlem 750 jaar', en de wens om als Kring de stad Haarlem ter gelegenheid daarvan een geschenk aan te bieden.

Het vertrek van Linda Kusters is voor mij een kleine ramp, ook al wegens het feit dat Linda op het stadhuis werkt en voor mij dus gemakkelijk bereikbaar was.

Linda was altijd genegen, op welk tijdstip dan ook, werk t.b.v. de Vriendenkring te verrichten. Denkt u maar terug aan 1985, het jaar van het gereedkomen van de restauratie en al het daarbij te verzetten werk. Maar ook aan de vele vergaderingen en werkgroepen, waarin zij het bestuur vertegenwoordigde. En dan heb ik het nog niet eens over alle te verwerken correspondentie.

Linda gaat nu een tolkenopleiding volgen en heeft met pijn in het hart haar functie moeten neerleggen.

Linda, namens ons allemaal héél hartelijk dank voor alles wat je hebt gedaan en veel sterkte bij je opleiding!

Jan Broek Roelofs heeft zijn functie als secretaris, na ruim 12 jaar, overgedragen aan de heer P. Klaassen. Zijn inzet was al die jaren groot. Hij zorgde voor de ledenadministratie, de verkoopafdeling en talloze andere grote en kleine zaken.

Vanaf deze plaats wil ik ook hem hartelijk dankzeggen voor zijn betoonde enorme inzet. Jan Broek Roelofs zal als bestuurslid aan blijven.

Ook dit jaar is er voor u weer gelegenheid gebruik te maken van de Museum Jaarkaart. Het initiatief hiertoe, werd indertijd door de Vriendenkring, als één van de eerste kringen in Haarlem, genomen. Met deze kaart heeft u gratis toegang tot het

Frans Hals Museum, het Teylers Museum en vele andere musea in Nederland.

Ingesloten treft u tevens een accept-girokaart aan voor het voldoen van uw bijdrage over 1991. Sinds vele jaren al is deze bijdrage f 15,-. Door zeer zuinig beleid (anders was het zeker niet mogelijk geweest om f 800.000,- aan restauraties bij te dragen), lukt het het bestuur met deze gelden aanzienlijke resultaten te boeken. Ook dit jaar is daarom besloten de bijdrage niet te verhogen.

De medewerkers van de koffie- en verkooftafel, de rondleiders en het kerkelijk bureau, evenals de redactie van de Kroniek (de heer De Jong en mevrouw Dercksen), hebben ook dit jaar weer met veel inzet bijgedragen aan de naambekendheid van de kerk, als ook aan de financiële opbrengsten, mede waardoor restauraties gefinancierd kunnen en konden worden. Van harte wil ik hen daarvoor bedanken en ik hoop ook in 1991 weer op hen allen te mogen rekenen.

Namens ons allemaal wens ik u voor de komende feestdagen veel rust en vrede toe.

Jan A.H. Post,
voorzitter.

In verband met de start van een driejarige opleiding, heb ik tot mijn spijt moeten besluiten mijn werkzaamheden t.b.v. de Vriendenkring te beëindigen.

Eind 1984 begon ik, net in het bezit van mijn secretaressediploma en zonder enig idee hoe e.e.a. in zijn werk ging, met mijn werkzaamheden voor de Vriendenkring. Aangezien ik nog geen ervaring als secretaresse had, wil ik hier graag speciaal Jan Post bedanken voor de kans die hij mij toen geboden heeft. Ik kan stellen dat hij mij daarmee een stuk verder heeft gebracht.

Ik hoop dat mijn opvolg(st)er met net zoveel plezier zal willen werken als ik dat heb gedaan en wens de overige bestuursleden veel succes in de toekomst toe.

L. Kusters

BESTUURSVACATURE 2e secretaris m/v

Per 31 oktober 1990 heeft mevrouw Linda Kusters haar functie als 2e secretaris neergelegd vanwege het feit dat zij een tolkenopleiding gaat volgen.

Op korte termijn zoekt het bestuur kandidaten voor deze vacature.

De functie omvat de volgende werkzaamheden:

- notuleren van vergaderingen van het dagelijks bestuur;
- notuleren van vergaderingen van het algemeen bestuur;
- het verzorgen van de correspondentie aan en van het bestuur;
- het voorbereiden van manifestaties, in samenwerking met de voorzitter.

In de komende voorjaarsvergadering zal e.e.a. officieel geregeld worden. Intussen zal de kandidaat de werkzaamheden als interim secretaris verrichten.

Voor inlichtingen: de heer J. Post, Van Kinsbergenstraat 50, tel.: 023 - 277280 of 245804.

Het Secretariaat

In oktober is er een begin gemaakt met de overdracht van het secretariaat. De heer P. Klaassen is bereid gevonden deze functie van mij over te nemen.

Toen ik in het najaar van 1987 het secretariaat van de heer Fenik overnam, bestond het ledental uit ongeveer 800 geïnteresseerden. Nu, na twaalf jaar, is het ledenaantal ruim 2500.

Ik heb besloten nog voor onbepaalde tijd als gewoon bestuurslid aan te blijven om de heer Klaassen op weg te helpen en de leiding van de verkooptafel over te nemen, omdat ook de heer Cornet het volgend jaar het bestuur gaat verlaten.

Rest mij, de heer Klaassen sterkte te wensen in de komende jaren.

J.H. Broek Roelofs

VERKOOPSTAND

Als de weersomstandigheden het toelaten, staan wij op **ZATERDAG 1 DECEMBER** met onze verkoopstand op de Grote Markt/Grote Houtstraat, waar u dan leuke Bavo-geschenken kunt kopen voor de komende feestdagen.

We hebben een leuke aanbieding voor u: als goede vriend/vriendin brandt u natuurlijk met de Kerstdagen een Bavo-kaars, en we bieden u daarom 2 Bavo-kaarsen aan voor f 10,- (normaal f 6,50 per stuk).

Deze aanbieding geldt alleen bij de verkoopstand op 1 december en op 15 december in de kerk, bij de Kerstrandleiding. Graag begroeten wij u één van deze dagen aan onze stand.

de verkopers en verkoopsters

Rondleiding in Kerstsfeer in de Grote- of Sint Bavokerk

De werkgroep rondleiders van de "Vrienden van de Grote Kerk", organiseert sedert 1987 jaarlijks aan het eind van het jaar een winterwandeling in romantische sfeer in de Grote- of Sint Bavokerk.

Gezien de grote belangstelling voor en het succes van deze wandelingen in de voorgaande jaren, wil de werkgroep deze ook dit jaar weer herhalen, en wel op **zaterdag 15 december a.s.**, aanvang half drie.

Gezien de mogelijk lage temperatuur in de kerk, is gekozen voor een vrije wandeling door de kerk.

De rondleiders zijn duidelijk herkenbaar aanwezig om de bezoekers het vele schoons in de kerk te tonen en te verklaren. De slingerproef van de Franse natuurkundige J.B.L. Foucault, die voor het eerst in het jaar 1851 in het Panthéon in Parijs werd getoond, wordt verschillende malen in de kerk gedemonstreerd. Het interieur van de kerk wordt bij deze gelegenheid sfeervol verlicht: de volledige kroon- en wandverlichting, alsmede de kaarsen in het koorhek worden ontstoken.

Het geheel zal worden omlijst door muziek in Kerstsfeer, ten gehore gebracht door de organist Piet Hulsbos, die het Christian Müllerorgel bespeelt, met begeleiding van Jan Leuven, trompettist.

Dit muzikaal programma begint om drie uur en wordt herhaald om kwart voor vier en half vijf. Het duurt steeds ca. 35 minuten. Na elk optreden staan de rondleiders voor de bezoekers klaar en wordt ook de slingerproef gedemonstreerd.

De verkooptafel van de Vriendenkring en van het Kerkelijk Buro zal deze middag ook in de kerk aanwezig zijn om u in de gelegenheid te stellen fraaie geschenken te kopen voor de

Kerstdagen. En in de Brouwerskapel wordt warme chocolademelk verkocht.

Voor de jeugd tot 12 jaar zal aan de hand van een vragenlijst een puzzeltocht door de kerk georganiseerd worden. Voor de goede oplossingen worden drie prijsjes beschikbaar gesteld.

De werkgroep rondleiders verwacht ook dit jaar vele vrienden en bezoekers op deze middag welkom te mogen heten.

Entree (inclusief programma) bedraagt f 2,50 per persoon. Kaarten zijn vanaf maandag 26 november tussen 10.00 en 16.00 uur verkrijgbaar aan het Kerkelijk Buro, Oude Groenmarkt 23.

Wij wensen u en uw familie goede feestdagen
en een voorspoedig 1991.

Werkgroep rondleiders

MUZIKAAL PROGRAMMA zaterdag 15 december 1990 van 15.00 - 17.00 uur

Piet Hulsbos, orgel
Jan Leuven, trompet

Er worden werken ten gehore gebracht, voor orgel (solo) en orgel samen met trompet, van o.a.:

DAVID WILLCOCKS

CLAUDE - BÉNIGNE BALBASTRE

LOUIS - CLAUDE d'AQUIN

Tot slot wordt een IMPROVISATIE op KERSTMUZIEK ten gehore gebracht.

Piet Hulsbos, geboren in 1956, studeerde orgel en koördirectie aan het Amsterdams Conservatorium; zijn orgelstudie ontving hij van Albert de Klerk.

Thans is Piet Hulsbos organist van de Oude Kerk in Heemstede en dirigent van enkele koren, waaronder het Bach Ensemble te Haarlem.

Jan Leuven, geboren in 1958, kreeg zijn muzikale vorming voor trompetspel van Jan van Ossenbrugge.

Hij is één van de leden van het koperkwartet "Trumbone", voorts is hij trompettist van het Heemsteeds Kamer Orkest.

MUSEUM JAARKAARTEN 1991

Ook voor het jaar 1991 verleent uw vereniging haar bemiddeling bij het verkrijgen van MUSEUM (KORTING)KAARTEN tegen een prijs van f 25,- per stuk, excl. portkosten (f 0,75).

U kunt de museum jaarkaarten bestellen bij:

H. Deurlou, Herenweg 126c, 2101 MS Heemstede,

Girorekening 3618800 t.n.v. Vrienden van de Grote Kerk te Heemstede.

Telefoon: 023 - 284519.